

Transcendentálie

Náleží už k přetrvávajícím zlovykům i ve velmi náročné jinak literatuře, že se náležitě nerozlišuje mezi pojmy a příslušnými jejich „předměty“ resp. „intencionálními modely“ (jimiž mohou být, jak víme, také intencionální nepředměty). Takže většina autorů považuje nadále tzv. „transcendentálie“ za „pojmy“ (v českém filosofickém slovníku se ve výkladu o „transcendentáliích“ mluví o „přesažných pojmech“ – 7233, s. 417). My naproti tomu budeme nuceni rozlišovat mezi „transcendentálními pojmy“ na jedné straně a jejich příslušnými „intencionálními modely“ (event. „intencionáliemi“, ale to nevypadá pěkně) na straně druhé. „Transcendentálie“ v našem použití toho slova jsou tedy tím, k čemu se vztahují (nač poukazují, k čemu se odnášejí, k čemu intencionálně směřují) příslušné pojmy tj. – chceme-li – „transcendentální pojmy“, ale k tomu se ještě vrátíme, protože v jistém smyslu jsou všechny pojmy transcendentální, ale jenom některé se vztahují k „transcendentáliím“. „Transcendentálie“ jsou tedy takové intencionální „modely“ (předměty nebo nepředměty), pro něž nemůžeme najít oporu v jiné zkušenosti než právě pouze myšlenkové (tedy pro něž nemáme žádné ověření ve smyslové zkušenosti; jinak řečeno, nejde o to, čemu se běžně říká „zkušenostní předmět“, v němčině „Erfahrungsobjekt“ – běžně proto, že za „zkušenost“ se považuje pouze zkušenost smyslová, zatímco my naopak budeme dávat důraz na to, že vedle zkušenosti smyslové je velmi důležitá také zkušenost s myšlením, tj. myšlenková, a v jejím rámci i zkušenost s myšlením transcendentálií).

(Písek, 090303-2.)